Høringsuttalelse – Flomtunnel Sokndalsvassdraget

Til: Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Dato: 20.02.2026

Saksnummer: 202423367

Høringsuttalelsen fremmes av Magnus Frøyland, grunneier i flomsonen ved Sokna. Jeg ønsker å gi en saklig, men tydelig tilbakemelding på dagens planprosess, særlig knyttet til manglende helhetlig vurdering av flomrisiko, avbøtende tiltak, miljøkonsekvenser og mer skånsomme alternativer.

1. Innledning

Planlagt flomtunnel fra Prestbro til Jøssingfjord representerer et svært omfattende og irreversibelt naturinngrep. I lys av faglige vurderinger og forslag fra NORCE er det grunn til å stille spørsmål ved om tiltaket er riktig, nødvendig og forsvarlig. Det er avgjørende at NVE vurderer om tilstrekkelig flomsikring kan oppnås på en måte som gir langt mindre skade på vassdragsmiljøet og lavere økonomisk belastning for samfunnet.

2. Vannføring og styringsprinsipp – hvorfor 110 m3/s?

Dagens plan legger opp til at vannføring over 110 m3/s skal avledes til tunnel. Dette fremstår som svært lavt når 110 m3/s er å anse som en liten årsflom, ikke skadeflom. Flere spørsmål må derfor besvares:

– Hvorfor åpnes tunnelen allerede ved 110 m3/s, når elva historisk tåler vesentlig høyere vannføring?

– Hvorfor er det ikke vurdert å heve terskelen betydelig, slik at naturlige flommer kan fortsette å rense elvebunn og gyteområder?

– Hva er faglig begrunnelse for valgt terskelnivå, og finnes det scenarier hvor flomtunnel kun brukes ved større flommer (for eksempel >150–200 m3/s)?

Naturlige flommer har en svært viktig økologisk funksjon, og dette er ikke tilstrekkelig behandlet i konsekvensutredningen. Erfaringer fra en rekke kraftregulerte vassdrag – fra Otra i sør til Suldal i nord – viser at regulering av vannføring og flomdynamikk ofte fører til betydelige økologiske utfordringer. I disse elvene har redusert flomfrekvens, endrede

vannstandsvariasjoner og mer statiske sesongmønstre blant annet resultert i tap av gyte- og oppvekstområder, gjengroing av elvekanter, svekket biologisk mangfold og redusert transport av sediment. Disse utviklingstrekkene illustrerer hvilke langsiktige utfordringer også **Sokna** risikerer dersom naturlige flommer ikke ivaretas som en del av forvaltningen av vassdraget.

3. Avbøtende tiltak kan være

- Utvide anadrom sone i **Litlå** ved å lette vandringsforhold i fossen ved 3 broer.
- Utbedre vandringshinder **nedstrøms Årrestadvatnet** i Ålgårdselva for å åpne tilgang til store, uberørte sidevassdrag.
- Godkjenne omsøkte tiltak i **Bakkaåna** (toksafoss) for å bedre fiskepassasje og øke antallet anadrom fisk som passerer.
- Innføre forbedrede **miljøvilkår ved Lindland kraftverk**, inkludert mer stabil vannføring og reduksjon av start–stopp-problematikk som medfører fiskedødelighet.
- Tilføre **gytegrus i øvre deler av Bakkaåna** der det i dag er begrensede gytemuligheter.
- Utbedre nedre del av **Høydalsbekken**, både for å redusere lokal flomfare og for å forbedre gyte- og oppvekstområder.

4. Miljøpåvirkning på laks, sjøørret og elvemusling

Konsekvensutredningen hevder at tiltaket ikke vil ha negativ påvirkning på anadrom fisk og elvemusling. Dette strider tyder med faglige vurderinger og kjente økologiske mekanismer.

I området der inntaket foreslås etablert – ved Prestbro – finnes et av vassdragets viktige gyteområder. Dette er ikke omtalt i søknaden. Flomtunnelens effekt på:

– **Gyteområder**, gjennom endringer i vannføring, erosjon og tap av gytegrus.
– **Naturlig rensing av elvebunn**, fordi flommer som normalt rengjør gyteområdene kan ledes bort fra elveløpet.
– **Fisk som dras inn i tunnelen (dragsugeffekt)**

Videre foreslår NORCE at elva trenger naturlige, store flommer for å opprettholde morfologi, sedimentbalanse og biologisk funksjon. Reduksjon av flomdynamikk vil svekke disse prosessene og gi økt behov for fremtidig restaurering.

5. Kostnader, ansvar og vedlikehold i all fremtid

En flomtunnel ved Prestbro innebærer:

– svært høy investeringskostnad,

– store inngrep i elva,

– stort vedlikeholdsbehov i all fremtid for å forhindre gjengroing, sedimentering og forringelse av fiskebiologi.

Det må avklares:

– Hvem skal bære kostnadene for kontinuerlig restaurering av elva?

– Hvordan skal kommunen eller staten sikre forutsigbar finansiering av et tiltak med så vedvarende vedlikeholdsbehov?

– Har det vært gjennomført en reell livsløpsanalyse for Prestbro-alternativet?

6. Alternativer – skånende, rimeligere og mer realistiske løsninger

NORCE foreslår flere små tiltak og en mer moderat utbygging, herunder:

– flomtunnel lenger nede i vassdraget (Lono–Rekefjord), som er kortere, rimeligere og langt mindre belastende for vassdragets økologiske funksjoner,

– fjerning av terskler i elveløpet,

– senkning av flomflater,

– lokale tiltak i sentrum og i sidevassdrag, høydalsbekken var hovedårsaken til skadene i sentrum, ved flommen i desember 2025)

– styrking av flomsikring kombinert med bevaring av elvas rensende funksjon.

Disse tiltakene vil samlet kunne gi betydelig flomsikring uten irreversible naturinngrep.

7. Konklusjon

Jeg ber NVE om:

1. Å ikke godkjenne Prestbro–Jøssingfjord-alternativet i nåværende form.

2. Å kreve bedre faglig begrunnelse for vannføringsgrensen på 110 m3/s.

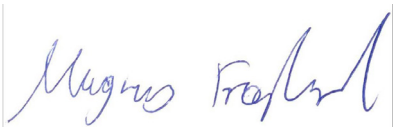
3. Å etterspørre mer omkring avbøtende tiltak.

4. Å sikre at miljøkonsekvenser for fisk og gyteområder vurderes på nytt.

5. Å utrede videre NORCEs anbefalte variant med flomtunnel lenger nede i vassdraget.

Tiltaket ved Prestbro fremstår i dag som et unødvendig stort naturinngrep, dårlig dokumentert og miljømessig problematisk, samtidig som mer hensiktsmessige og mindre skadelige alternativer foreligger. Jeg ber derfor om at NVE stopper prosessen slik at reelle, faglig forsvarlige løsninger kan utvikles i samarbeid med kunnskapsbaserte fagmiljøer.

Med vennlig hilsen

Magnus Frøyland

Grunneier i flomsonen langs Sokna